

PAPIER

Een blad papier heeft twee kanten
Doelgroep : 8 – 10 jaar en 10 – 12 jaar

Papier wordt veel gebruikt op school. Maar soms durven we wel eens vergeten dat papier ook een achterzijde heeft die bedrukt of beschreven kan worden. Een studie heeft aangetoond dat slechts 5% van het bureaupapier dat in de schoolvuilbak teruggevonden wordt, bedrukt is aan beide zijden! Hieronder worden een aantal eenvoudige middelen voorgesteld om er een gewoonte van te maken om het papier toch aan beide zijden te gebruiken.

1. DOCUMENTATIE

Gratis beschikbaar bij Leefmilieu Brussel :

- Het pedagogisch dossier "De planeet, het papier en wij"
- Het papier contract

2. VERLOOP

2.1. LEREN

- U kan samen met de klas het papierspel spelen dat uitgelegd wordt op pg. 16 van het pedagogisch dossier Papier. Dit spel is een ontdekkingsstocht naar de papiercyclus, de impact van het papier op de planeet, onze verbruiksgewoonten, het voordeel van gerecycleerd papier,...
- De leerlingen ontdekken het papier in de klas: posters aan de muur, leerboeken, hun schriften, schoolagenda, losse bladen,... Elk papiergebruik heeft zijn eigen kenmerken: de poster is slechts aan 1 kant bedrukt omdat de achterzijde tegen de muur hangt. Indien de poster aan een raam zou hangen, zou het ook nuttig zijn om de achterkant te gebruiken. De bladzijden in de leerboeken zijn aan beide zijden bedrukt. Indien dit niet het geval zou zijn, zou het boek dubbel zo dik zijn! Hetzelfde geldt voor de schriftjes: indien de bladzijden in de schriftjes aan beide zijden beschreven worden, zijn er minder schriftjes nodig, enz.

2.2. ZICH ENGAGEREN

- De leerlingen overleggen wat ze zelf in de toekomst zullen doen om het papier aan beide zijden te gebruiken. Dit leggen ze vast in een papiercontract. Een voor de hand liggende oplossing is dat papier dat maar aan 1 zijde bedrukt is, niet weggegooid wordt, maar verzameld wordt in een doos met kladpapier.

2.3. IETS DOEN

- Er kunnen klassikaal affiches gemaakt en opgehangen worden met papierbesparende tips.
- De leerlingen maken affiches over het thema recto-verso en hangen ze op naast de fotocopieertoestellen in de school.
- De hele klas schrijft een brief aan de directeur en het lerarencorps met de vraag om voortaan alle kopies recto/verso te bedrukken.

Als het iets meer mag zijn:

- De leerlingen schrijven een brief aan hun ouders met de vraag om thuis ook een onderscheid te maken tussen papier dat in de papiermand verdwijnt, en papier dat nog kan dienen als kladpapier.
- De leerlingen voeren een heuse audit uit: er wordt gemeten hoeveel fotocopieën er gemiddeld per week in de klas/in de school verbruikt worden, vóór het invoeren van de nieuwe copieermaatregel.

2.4. EVALUEREN

- De papierbak bevat geen papier meer dat nog bruikbaar is aan 1 zijde.
- De leerlingen voeren dezelfde papieraudit uit (in de klas/op school) en berekenen de totale papierbesparing voor een hele week.

Relevante eindtermen:

Wereld-oriëntatie

De leerlingen

- 1.4: kunnen illustreren dat de mens de aanwezigheid van planten en dieren in zijn omgeving beïnvloedt.
- 1.11: kunnen van courante voorwerpen uit hun omgeving zeggen uit welke materialen en grondstoffen ze gemaakt zijn.
- 1.18: tonen zich in hun gedrag bereid om in de eigen klas en school zorgvuldig om te gaan met papier, water, afval en energie.
- 2.8: kunnen eigen werkwijzen vergelijken met andere werkwijzen en een oordeel geven daarover.
- 2.10: tonen zich bereid nauwkeurig en veilig te werken, geen materiaal te verkwisten en zorg te dragen voor hun gereedschap.
- 3.1: drukken in een niet-conflictgeladen situatie, eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen spontaan uit.
- 3.4: kunnen in concrete situaties verschillende manieren van omgaan met elkaar herkennen, erover praten en aangeven dat deze op elkaar inspelen.
- 5.3: kunnen in een kleine groep voor een welomschreven opdracht een taakverdeling en planning in de tijd opmaken.

Nederlands

De leerlingen

- 1.1: kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) de informatie achterhalen in een voor hen bestemde mededeling met betrekking tot het school- en klasgebeuren.
- 1.5: kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een uiteenzetting of instructie van de leerkracht.
- kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) op basis van, hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, de informatie beoordelen die voorkomt in
  - 1.8 : een discussie met bekende leeftijdgenoten.
  - 1.9 : een gesprek met bekende leeftijdgenoten.
  - 1.10 : een door leeftijdgenoten geformuleerde oproep.
- 2.3: kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) het gepaste taalregister hanteren als ze over een op school behandeld onderwerp aan de leerkracht verslag uitbrengen.
- kunnen (verwerkingsniveau = structureren) het gepaste taalregister hanteren als ze
- 2.5 vragen van de leerkracht in verband met een behandeld onderwerp beantwoorden.
- 2.6 van een behandeld onderwerp of een beleefd voorval een verbale/non-verbale interpretatie brengen, die begrepen wordt door leeftijdgenoten.
- 2.7 bij een behandeld onderwerp vragen stellen die begrepen en beantwoord kunnen worden door leeftijdgenoten.
- 4.2: kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) een oproep, een uitnodiging, een instructie richten aan leeftijdgenoten.
- 4.3: kunnen (verwerkingsniveau = structureren) een brief schrijven aan een bekende om een persoonlijke boodschap of belevens over te brengen.

Lichamelijke opvoeding

De leerlingen

- 1.26: kunnen klein-motorische vaardigheden in verschillende situaties voldoende nauwkeurig gedoseerd en ontspannen uitvoeren.
- 3.1: zijn bereid een opdracht vol te houden en af te werken.
- 3.2: kunnen hun eigen inspanning en die van anderen inschatten en waarderen.

Muzische vorming

De leerlingen kunnen

- 1.2: door betasten en voelen (tactiel), door kijken en zien (visueel) impressies opdoen, verwerken en erover praten.
- 1.3: beeldinformatie herkennen, begrijpen, interpreteren en er kritisch tegenover staan.
- 1.5: beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschappen en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.
- 1.6: tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.
- 5.1: beeldsignalen waarnemen zodat men opvallend goede en minder geslaagde dingen kan doorzoeken en herkennen.
- 6.1: blijvend nieuwe dingen uit hun omgeving ontdekken.
- 6.4: vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.
- 6.5: respect betonen voor uitingen van leeftijdgenoten, behorend tot eigen en andere culturen.

Sociale vaardigheden

De leerlingen kunnen

- 1.2: in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.
- 1.3: zorg opbrengen voor iets of iemand anders.
- 1.4: hulp vragen en zich laten helpen.
- 1.5: bij groepstaken leiding geven en onder leiding van een medeleerling meewerken.
- 1.6: kritisch zijn en een eigen mening formuleren.
- 1.7: zich weerbaar opstellen naar leeftijdgenoten en volwassenen toe door signalen te geven die voor anderen begrijpelijk en aanvaardbaar zijn.
- 3. samenwerken met anderen, zonder onderscheid van sociale achtergrond, geslacht of etnische origine.

